Uitgave van de vereniging
Molenvrienden Land van Cuijk

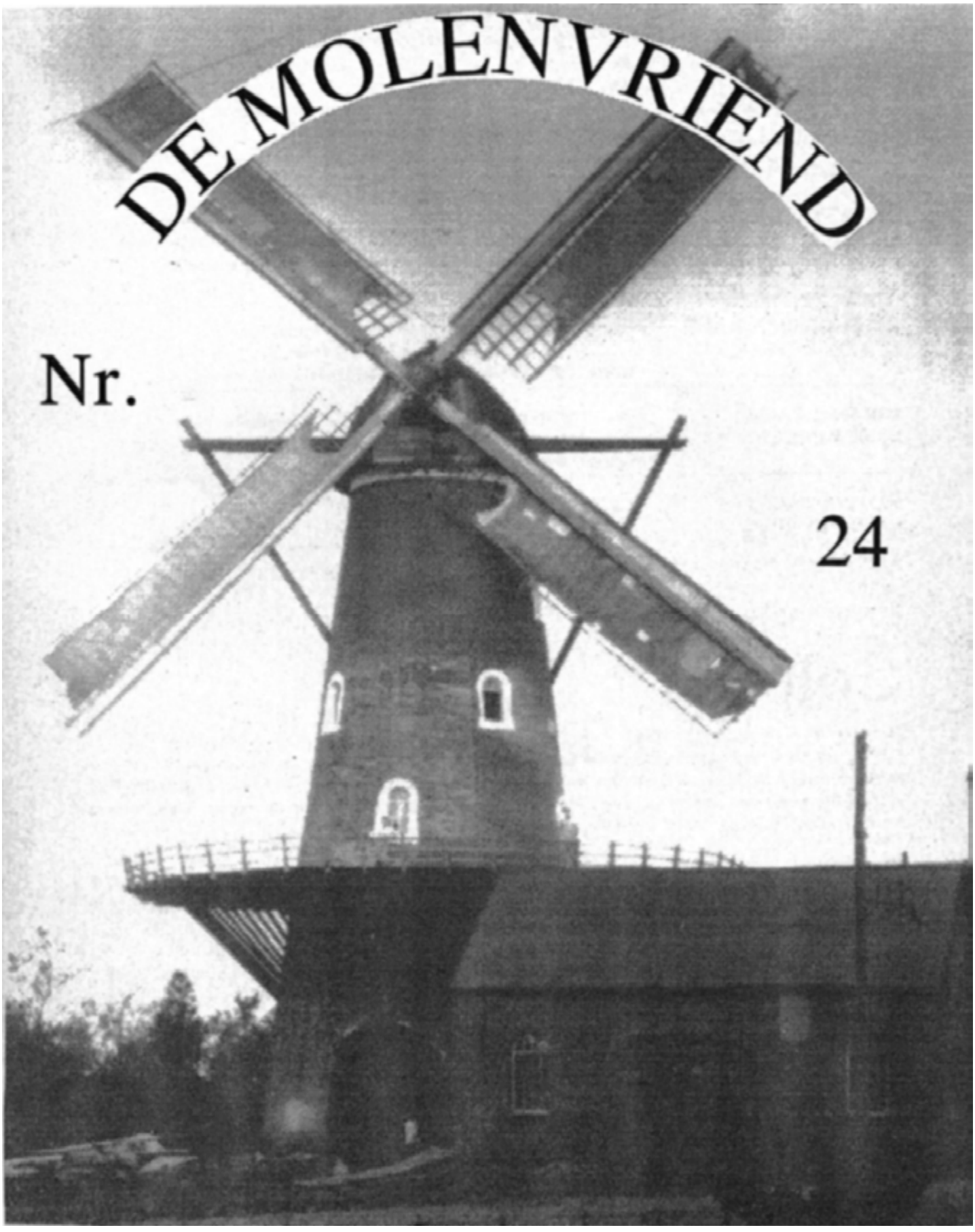

VERENIGING MOLENVRIENDEN LAND VAN CUIJK

BESTUUR

VOORZITTER	Wim Blankespoor Tel. 08851-14471	Langeweg 90 6591 XZ GENNEP
SECRETARIS	Don Werts Tel. 08850-15362	Straatkantseweg 28 5443 NC HAPS
PENNINGMEESTER	Hans Heijs Tel. 08855-71463	Bilderbeekstraat 26 5831 CX BOXMEER
BESTUURSLID	Perry Hendriks Tel. 08850-22872	De Vang 20 5437 BP BEERS

COMMISSIES

ARCHIEFCOMMISSIE	Tel. 08857-1622	Hoogeindse Kampen 5 5447 PS RIJKEVOORT
PROMOTIECOMMISSIE	Tel. 08850-15362	Straatkantseweg 28 5443 NC HAPS
LEDENADMINISTRATIE	Tel. 08850-15362	Straatkantseweg 28 5443 NC HAPS
	GIRONUMMER: 4008385 onder vermelding adres penningmeester	
MOLENARCHIEF LAND VAN CUIJK	Tel. 08857-1622	Hoogeindse Kampen 5 5447 PS RIJKEVOORT
	Eenieder kan na afspraak het archief raadplegen	
BIOTOOPWACHT LAND VAN CUIJK	Tel. 08850-13298	Moleneind 4 5431 HW CUIJK

DE MOLENVRIEND 24

Colofon

Jaargang 10, nummer 2, juni 1994
Lijfblad van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk, opgericht in 1984. De Molenvriend wordt gratis toegezonden aan de leden en donateurs van de vereniging. De contributie hiervoor is respectievelijk ƒ 20,- en ƒ15,00; welke bij aanmelding gestort kan worden op de girorekening van de vereniging. Losse nummers kosten ƒ1,50. De Molenvriend is een advertentie-medium.

REDACTIE	*Marijn Geurts* *Jan van Riet* *Don Werts*	*Frits Harteman* *Robbert Verkerk*
REDACTIEADRES	*Isabellalaan 30*	*5441 GW Cuijk*

Voorpagina : een foto van voor de oorlog van de korenmolen "Luctor et Emergo" te Rijkevoort. De molen staat met opgelapte zeilen achter het in 1955 afgebroken maalderijgebouw. De te zagen boomstammen voor de zagerij-maalderij liggen voor de molen. (foto : collectie Robbert Verkerk)

In dit nummer

pagina 2 **Colofon**
pagina 3 **In dit nummer**
Van de redactie
pagina 4 **Mededelingen van het bestuur**
pagina 5 **Een stukje verleden**
verhaal over een advertentie uit 1944
door: Frits Harteman
pagina 6 **Molens in het Land van Cuijk**
een rubriek over de actuele situatie van een molen in het Land van Cuijk
door: Frits Harteman en Robbert Verkerk
pagina 10 **Geluk gehad**
gevaar bij het lichten van stenen
door: Toon Diepenbroek
pagina 11 **Steentje stellen**
praktijkoefening in Oploo
door: Jan van Riet en Piet Geenen
pagina 12 **Jaarverslag over 1993**
nadere toelichting van het afgelopen molenjaar
door: Don Werts
pagina 14 **Water kent geen grenzen**
verhaal over watermolens
door: Jan van Riet
pagina 16 **"Moulin Pendant"**
vreemde watermolens in Frankrijk
door: Robbert Verkerk
pagina 24 **Molens in de regio**
de stand van zaken omtrent onze 13 molens
door: de redactie

Van de redactie

Hoera, het is gelukt. Na twee weken van bellen, vragen, smeken en weer bellen is alle kopij binnen. En tezamen met alle binnengekomen stukken van de leden, waar we de vorige molenvriend om vroegen is het blad vol.

De nieuwe opzet is in dit blad reeds terug te vinden. De verhalen over molens in deze streek zijn uitgebreid met een verhaal over de "Luctor et Emergo" te Rijkevoort.

Buiten de artikelen over deze streek ook een verhaal over een Franse watermolen, de "Moulin Pendant". De melange van streekverhalen en ontdekkingen buiten de streek zult U in de volgende edities ook aantreffen.

De sluitingsdatum voor kopij van de volgende Molenvriend (nummer 24) is vastgesteld op 1 september aanstaande. Op pagina 27 en 28 vindt U de ingezonden artikelen van de leden. Wij houden ook voor de volgende Molenvriend deze pagina's leeg.

Mededelingen van het bestuur

In het vroege voorjaar is het bestuur actief bezig geweest met de nieuwe stand. Het worden vier op zich zelf staande panelen die aan beide zijden van foto's en tekst voorzien kunnen worden. Door toepassing van een soort wissellijst-effect kan ten alle tijden de samenstelling ervan veranderd worden. De panelen worden 1,5 meter breed en 0,8 m hoog en de onderzijde bevindt zich op een hoogte van 1,05 meter.

Bij een Eindhovens bedrijf zijn aluminium profielen gekocht, die door twee bestuursleden geheel op maat zijn gezaagd. Vervolgens werden bij een bekende Cuijkse bouwmarkt de tussenpanelen (spaanplaat) en kunststofglasplaten aangeschaft. Het belangrijkste karwei is nu nog gaande: het samenstellen van de collages. Hiervoor worden op het moment teksten en foto's gemaakt. Elk bord krijgt een speciaal thema.
We hopen u binnenkort de stand te kunnen presenteren.

Eind mei werd in een Hapse kroeg een lezing georganiseerd over molens in Bretagne (Frankrijk). Spreker was Robbert Verkerk. Het werd een interessante lezing en hij was inhoudelijk goed verzorgd. Helaas was de opkomst ruim beneden de verwachtingen. Erg jammer!

Tenslotte moet nog wat gezegd worden over de instructieavonden voor molenaars-in-opleiding. Aangezien het animo ver beneden aanvaardbare grenzen ligt, is besloten het hele project stop te zetten.

de secretaris

Bij overname van artikelen en/of foto's, auteur en eventuele bron(nen) vermelden. Tevens hiervan melding maken bij de uitgeefster of redactie van dit blad.
De redactie stelt zich niet aansprakelijk voor eventueel gemaakte fouten of anderszins ontstane ongemakken.

Molenkaarten-verzamelaars opgelet:

Nu verkrijgbaar catalogus van alle Limburgse wind- en watermolens. Als u ƒ 5,25 overmaakt op giro 2150134 of Rabo Heythuysen 122297415 ontvangt u de catalogus plus gratis bestellijsten voor ansichtkaarten of foto's, want van elke molen is een ansichtkaart of foto verkrijgbaar.
Er is ook een catalogus verkrijgbaar van alle Limburgse kerken en alle Limburgse gemeentehuizen. Deze zijn op dezelfde wijze als boven verkrijgbaar.

T. Linssen
In het Tienderveld 137
6093 JK Heythuysen

Een stukje verleden

5 augustus dit jaar is het precies 50 jaar geleden dat de "Heidebloem" in Beugen, "De Reus" in Ottersum en de "Te Goeder Trouw" in Oeffelt voorzien werden van het van Bussel wieksysteem. Voor alle drie tegelijkertijd werd een uitnodiging voor de "plechtige opening van den fraai gestroomlijnden" door De Hollandsche Molen verzonden.
Een kopie van deze uitnodiging, die wij van de heer Den Beste ontvingen, drukken wij hierbij af.

Dat er in de afgelopen 50 jaar veel is gebeurd blijkt wel uit deze uitnodiging, zowel de "Heidebloem als de "Te Goeder Trouw" zijn helaas van het toneel verdwenen terwijl "De Reus" weer is voorzien van een Oud-Hollandse ophekking die onlangs geheel is vernieuwd. De tijd is dus niet stil blijven staan, reden temeer voor ons om daar nu eens even bij stil te staan.

GENNEP (L.) — OEFFELT (N.Br.) — BEUGEN (N.Br.)

GROOTE MOLENFEESTEN in Noord-Limburg en Oost-Brabant.

De Molenaars de heeren

JEAN COOPMANS (GENNEP) — ARNOLDUS GERRITS (OEFFELT) — TH. GROOTHUSEN (BEUGEN)

alsmede Jhr. Mr. F. van Rijckevorsel, als Bestuurslid van de Ver. „de Hollandsche Molen" hebben de eer U en Uwe kenissen uit te noodigen

OP ZATERDAG 5 AUGUSTUS 1944

TWAALF TEN TWEE URE — TEN HALF VIER URE — TEN HALF VIJF URE

aanwezig te willen zijn bij de plechtige opening van den fraai gestroomlijnden

STEENEN BERG-MOLEN „DE REUS" TE GENNEP.	STEENEN BERG-MOLEN "TE GOEDER TROUW." TE OEFFELT.	STANDERD MOLEN „DE HEIDEBLOEM" TE BEUGEN.
Deze molen fraai gelegen aan den drukken verkeersweg is een goed voorbeeld van een juist ingerichten plattelands korenmolen. De gedeeltelijk weggegraven belt verschaft een groot gemak en nuttige pakhuisruimte. De molen werd voorzien van stroomlijn wieken „systeem van Bussel".	Omgeven door een zeer hoogen berg of belt is deze molen reeds van verre zichtbaar. Een groote sterken windvanger met een mooi gebouwden baksteenen toeganespoort. De windpeluw werd meer naar binnen gelegd en de roeden gestroomlijnd volgens het „systeem van Bussel".	Deze oude wiekendrager werd voorzien van een nieuw kapdek, nieuwe doorloopende luifel, nieuw stormeind of borst en geheel in de verf gezet. Tevens werd hij uitgerust met een nieuwen hoissteen en rondsel en de beide roeden gestroomlijnd volgens het „systeem van Bussel".

SAMENKOMST BIJ DEN MOLEN.

In 1944 werden hersteld en gestroomlijnd volgens het systeem van Bussel - niettegenstaande de moeilijke materiaal positie - onder meer de korenmolens te Achttienhoven, Alferden (Bergen), Chaam, Groessen, Heeten, Rhoon, Wanroy en Weert.

Molenaars! Met een GOED gestroomlijnden windmolen hebt U ÈN WINST ÈN BEDRIJFSZEKERHEID, zoowel THANS als NA den oorlog! Bedenkt dat wel!

Het krantenbericht uit 1944

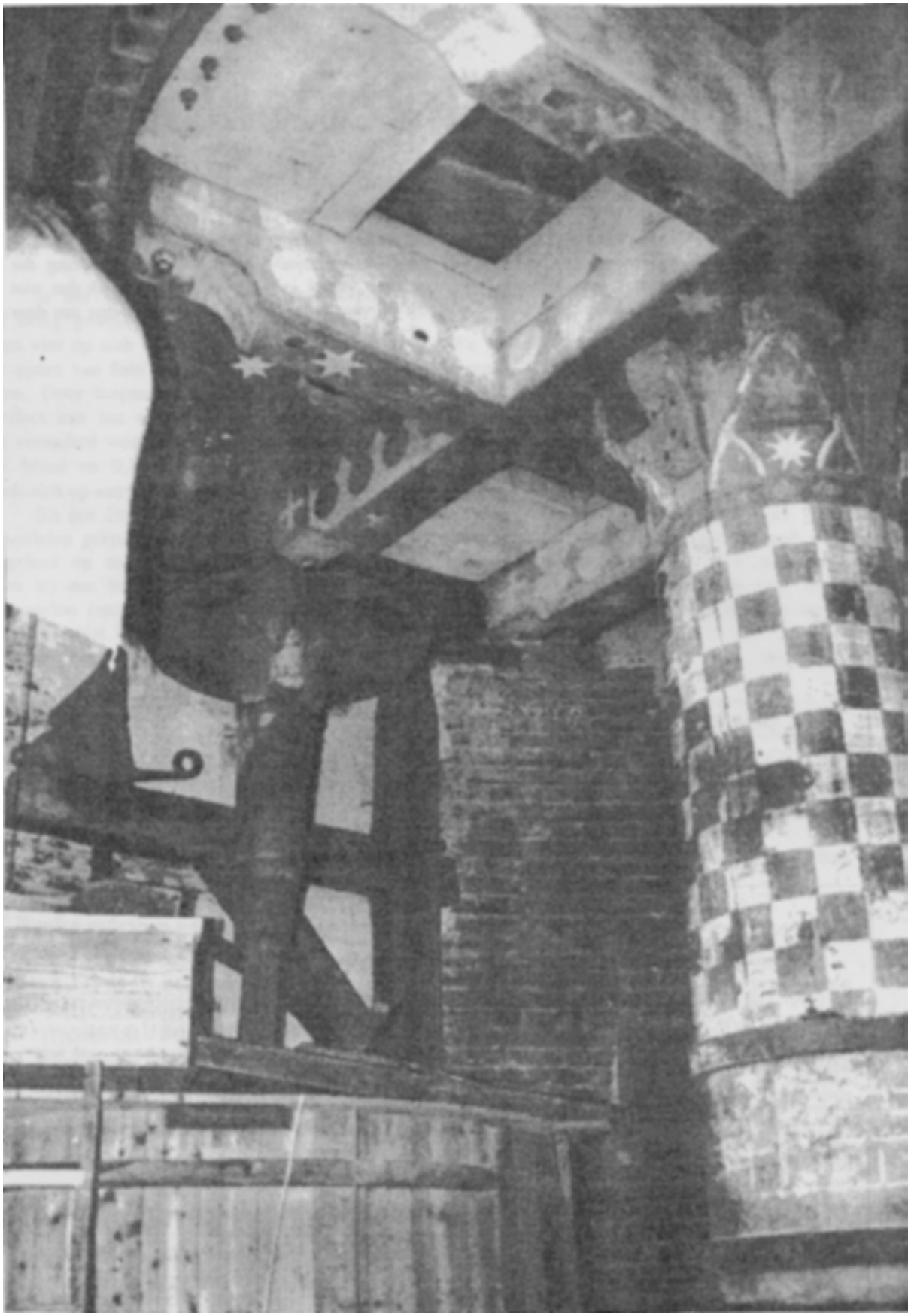

De steenzolder van de korenmolen "Luctor et Emergo" te Rijkevoort. De brabantse vlag (op de koningsspil) en de nederlandse (op de steenspil) zijn duidelijk te herkennen

Molens in het Land van Cuijk

De "Luctor et Emergo" te Rijkevoort

Luctor et Emergo (Ik Worstel en Overwin) niet alleen de wapenspreuk van de provincie Zeeland maar ook van de molen die nu in de Molenvriend

De molen draaiend bij noordwestelijke wind

centraal staat. Gezien de geschiedenis van de molen met zijn diverse restauraties, aanpassingen etc. een zeer toepasselijke naam, hoewel molenaar Verbruggen bij de bouw van de molen in 1901 deze naam wel op andere grond gekozen zal hebben.

De Luctor et Emergo is een van de twee stellingmolens die het Land van Cuijk rijk is. Als een monumentaal gebouw staat hij midden in het dorp Rijkevoort op een kruispunt van wegen.

D.Kesler uit Manchester wenst ons op 22 december 1944 een gelukkige kerst

Bij de bouw is zoals gebruikelijk in die tijd gebruik gemaakt van onderdelen afkomstig van een andere molen. Achtkantstijlen en bintbalken zijn daarbij verwerkt in de vloeren. Buiten deze onderdelen kan men ook nog andere toepassingen ontdekken b.v. een deel van een rollenwagen als afscherming van het spoorwiel.

De verstelbare rijklamp in Rijkevoort. Als de vang boven aanloopt wordt de bovenste wig aangeslagen.

Het mag bekend zijn dat een stellingmolen diverse zolders heeft, zo ook deze. Wij zullen ze achtereenvolgens de revue laten passeren. De - entree heeft twee deuren, een grote als inrijpoort
en een kleine die dienst doet als toegangsdeur en nodig aan vervanging toe is. De ruimte biedt opslag aan twee oude wanmolens. De volgende zolder oorspronkelijk bedoeld voor opslag van maalgoed is nu goed voor opslag van gebruikt en nog te gebruiken hout. Na deze zolder komen we op de maalzolder of stellingzolder terecht. Op de stelling gekomen heeft men een mooi uitzicht op de brink van Rijkevoort en vooral op een "bloeiende" biotoop op de ZW-zijde. Het moet een complete ramp voor de molenaar zijn als de wind uit die hoek waait en dat is niet zelden het geval. Hopelijk wordt hier ooit iets aan gedaan.

De molen heeft een kruilier met twee kruikabels dus geen bezet ketting. Een van de kabels doet als zodanig dienst. Erg gemakkelijk, je hoeft dus nimmer een kruikabel om te leggen. Het gevlucht is oud-Hollands en bij de laatste restauratie voorzien van een nieuw hekwerk en zeilen. Terug op de maalzolder brengt een trap ons op de steenzolder. Dit is met recht een interessante zolder. Er is een steenkoppel aanwezig. De steenspil is beschilderd in de kleuren van de Nederlandse vlag. Op de koningsspil is de Brabantse vlag geschilderd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen de molen dienst deed als uitkijk post voor de Geallieerde militairen, hebben velen van hen hun naam en regiment op een van de blokjes waaruit de vlag bestaat, geschreven. Deze namen zijn na 50 jaar nog steeds goed zichtbaar. Al met al een tafereel dat bij de ouderen onder ons gemengde gevoelens oproept. Ook het spoorwiel is beschilderd waar eveneens gebruik is gemaakt van de kleuren rood,wit en blauw.

Om de kap bij de bouw te vergroten, zijn de gordingen buiten de spanten geplaatst

Zoals gewoonlijk bevindt zich boven de steenzolder de luizolder. Hier is het niet anders, als luiwerk is hier een sleepluiwerk toegepast.

De kapzolder laat een speciale constructie van de kap zien. Om de kap wat wijder te maken, voor het plaatsen van een groter gemaakt bovenwiel, zijn de gordingen op de spanten geslagen, zodat het dakbeschot wat verder van de spanten is af komen te liggen. Verder is de rijklamp d.m.v. wiggen verstelbaar. Dus hier geen plankje er onder of onderuit. De molen heeft een bonkelaar en een vangtrommel.
De romp van de molen is opnieuw gevoegd zodat het geheel er als een plaatje uitziet. Maar de schijn bedriegt. Aan de binnenzijde zijn de diverse "houtvreters" al bezig een aanslag op de molen te plegen zodat de naam Luctor et Emergo nog steeds van toepassing is. Om in beeldspraak te blijven: Robbert en Valerie laat het water niet over de dijk komen.

Tekst : Frits Harteman
Foto's : Frits Harteman en Robbert Verkerk

De dubbele kruibok met twee kruikettingen

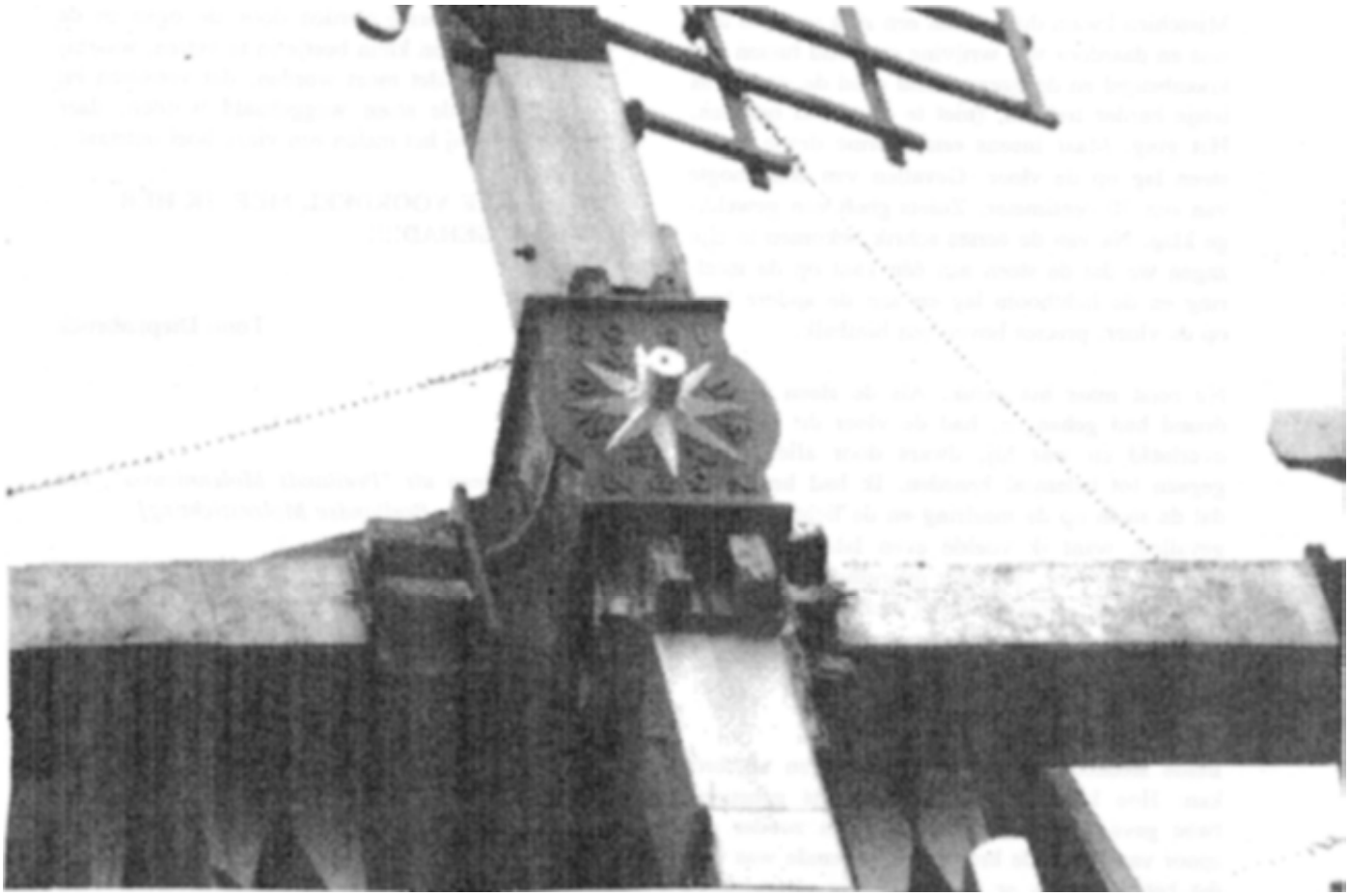

De askop met als opschrift NSBM FEYENOORD 1859

Geluk gehad

Ik wil iets vertellen over een geluk bij een ongeluk. Het geluk is, dat alles veel erger had kunnen zijn, dan het nu is afgelopen. Wat wil het geval? Bij ons op de molen in de Zeilberg was de steen gescherpt en onder de rij gebracht. Na gekeken te hebben of de uitlijning van de ijzerbalk tot de pasbalk in orde was en voor alle zekerheid nog een controle of de rijn nog op zijn plaats zat, kon de zaak weer dicht.

Nu de kraan boven de stenen gedraaid, de beugels er omheen, de pennen er door, ringen tussen beugels en steen en de loper kan omhoog. Als de loper hoog genoeg is, moet hij gekanteld worden. Zoals geleerd, heel voorzichtig, omdat de steen plotseling kan doorschieten. De steen draaide bij ons wat stroef, zodat we wat kracht nodig hadden om hem rond te krijgen.

Misschien kwam dit doordat een ring ietsje te dun was en daardoor wat wrijving ontstond tussen een kraanbeugel en de ijzeren band rond de steen. Dus ietsje harder trekken, (niet te lomp) en opletten. Het ging. Maar ineens een enorme dreun en de steen lag op de vloer. Gevallen van een hoogte van een 70 centimeter. Zoiets geeft een geweldige klap. Na van de eerste schrik bekomen te zijn zagen we dat de steen aan één kant op de meelring en de lichtboom lag en aan de andere kant op de vloer, precies boven een bintbalk.

Nu eerst maar het geluk. Als de steen wat gedraaid had gehangen, had de vloer dit niet echt overleefd en was hij, dwars door alle zolders gegaan tot helemaal beneden. Ik had het geluk, dat de steen op de meelring en de lichtboom was gevallen, want ik voelde even later een beetje pijn aan de voet, die later overging in een fraaie blauwe plek. Was er geen lichtboom geweest, had mijn voet een paar tenen gemist.

Wat was er gebeurd?

Beide steenbouten van de kraan waren afgebroken. Hoe kan in hemelsnaam zoiets gebeuren; twee gave pennen recht afgebroken zonder een spoor van een oude breuk. Het vreemde was wel, dat het breukvlak er nogal korrelig uitzag, alsof de pennen van gietijzer waren.
We hebben er iemand bijgehaald, die wat meer verstand heeft van ijzer en deze vertelde, dat ijzer na diverse keren smeden, wat bij zo'n stevige pen wel nodig is, een structuur krijgt, die op die van gietijzer lijkt en dan ook bros is.

Dan volgt direct de vraag "Pasten de pennen wel goed?". Ja...want we konden ze zonder te slaan of wringen door de beugels in de steen steken.
De oorzaak moet dus gezocht worden in het wat schokkerig kantelen van de steen, nogmaals niet lomp, wat net teveel voor deze gesmede pennen was.

Conclusie van het gebeurde: Zorg dat de pennen goed passen, maar vooral goed in de beugels kunnen rollen, waardoor de steen schokvrij kan kantelen.

Dit kan bevorderd worden door de ogen in de kraanbeugels een klein beetje in te vetten, waarbij natuurlijk opgelet moet worden, dat vetresten bij de gaten in de steen weggehaald worden, daar anders hier bij het malen een vieze boel ontstaat.

DOE ER JE VOORDEEL MEE. IK HEB GELUK GEHAD!!!!

Toon Diepenbroek

[overgenomen uit "Peellands Molennieuws", een uitgave van de Peellandse Molenstichting]

Steentje stellen

We waren al lang niet tevreden over het strijken van de stenen en de kwaliteit van het meel van onze standerdmolen.
Omdat ik Hans Titulair, meester-molenaar van het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde uit Nijmegen, nogal eens tegenkom heeft hij aangeboden een keertje in Oploo te komen kijken. Het scherpen en afstellen van molenstenen is een speciale hobby van Hans en het was voor hem ook een uitstekende gelegenheid om zijn leerlingen Frank en Cor van de standerdmolen te Batenburg mee te nemen.
Hans ging als volgt te werk.
De molen draaide met gedemonteerde kuip rustig, de steen werd licht bijgehouden. Met behulp van een lamp voor de spleet kon de afwijking worden gezien. De conclusies waren het volgende, op hetzelfde punt had de loper contact met de ligger en één gedeelte van de ligger lag dieper dan de rest van de steen. Omdat de pasbalk ook nog eens licht slingerde werd de geleiding van deze eerst beter gemaakt d.m.v. opvulringen en afstellen van de ophanging. Het op hetzelfde punt raken van de stenen heeft tot gevolg dat de bolspil moet worden gesteld. Dit gebeurde d.m.v. duw- en trekwiggen die het kussen, waarop het taatspotje zit, verstellen. Een tijdrovende klus, steeds met kleine tikjes een stukje verstellen en daarna weer controleren. Dat was dus verholpen, nu nog de slingering uit de loper halen. Op de loper werden tekens ter plaatse van de rijntakken gezet, zodat we konden zien op welk punt de ligger schommelde. Er moest een nieuwe stalen spie gemaakt worden, welke op de plaats waar de ligger het diepste punt bereikte, tussen de rijntak en de opvulhoutjes van de uitsparing in de steen geslagen werd. Ook dit was een zeer zorgvuldig werkje, steeds met kleine tikjes en blijven controleren. Wij zijn er toch zo'n uurtje of zes mee bezig geweest. Het resultaat mag er zijn, de stenen strijken mooi en er kan mooi gemalen worden, zelfs bij een klein zuchtje wind. Het was leerzaam eens een vakman aan het werk te zien. Let wel, dit was de methode om stenen met een vast werk (viertakrijn) te stellen. Andere aandrijvingsvormen hebben ieder hun eigen stelmogelijkheid.

Piet Geenen en Jan van Riet

Wormenkwekerij

DE HAMSE MOLEN

MOLENSTRAAT 48

5446 PL WANROIJ

TELEFOON:

08859-52587

- **VERKOOP VAN WORMEN VOOR VISAAS**
- **VERKOOP VAN COMPOST**

Jaarverslag 1993

1) Het bestuur

Het bestuur is in 1993 druk in de weer geweest met interne en externe molenzaken. Vijfmaal vond er overleg plaats in de vorm van vergaderingen bij de bestuursleden thuis. Er werd veelal gepraat over de te organiseren activiteiten. Zo werd reeds vroeg de aanzet genomen tot het organiseren van Molendag Land van Cuijk in het begin van 1994.

Op de jaarvergadering, welke op 7 april werd gehouden, stelden alle bestuursleden zich herkiesbaar tot goedkeuren van de aanwezige leden. Om echter zo'n situatie van massale herkiesbaarheid te voorkomen, is een rooster opgesteld welke om het jaar de diverse bestuursleden doet aftreden. De jaarvergadering werd overigens traditiegetrouw in Haps gehouden en opgevuld met een dialezing over molens in Denemarken door Nico Jurgens.

Het bestuur was het afgelopen jaar verder vertegenwoordigd bij diverse evenementen. Veelal was daarbij ook de stand van de vereniging aanwezig.

Begin maart werd tijdens de jaarvergadering van vereniging De Hollandsche Molen een jubileummarkt gehouden met aanwezigheid van diverse moleninstanties. Ook wij mochten ons daarbij presenteren. Een afvaardiging van het bestuur met het nodige tentoonstellingsmateriaal was die dag aanwezig.

Verderop in het jaar was het bestuur vertegenwoordigd op 10 september bij de heropening van de watermolen van Oploo. Als blijk van bewondering van de geleverde prestaties werd de molenaars een attentie aangeboden.

Één dag later (op 11 september) tijdens Open Monumentendag was het bestuur bovendien present bij de heropening van de "Heimolen" in St. Hubert, die na een restauratie en een fikse biotoopverbetering die dag weer aan het draaien werd gebracht. De vereniging ontving namens de molenaars een openingsgeschenk van molenmaker Beijk. De stand van de vereniging stond die dag in de molen opgesteld.

Verder was het bestuur tot tweemaal toe te gast bij de gemeente Mill & St. Hubert in verband met de Heimolen en het maalderijgebouwtje ervoor. Even was er sprake van restauratie van laatstgenoemd gebouw en intrek door onze vereniging, maar voorlopig kwam daar nog niets van terecht.

Tenslotte is er driemaal overleg geweest met andere moleninstanties in de provincie Noord-Brabant. Onder leiding van Monumentenwacht Noord-Brabant werd er gewerkt aan de oprichting van een platform waarin alle moleninstanties in de provincie plaats kunnen nemen. Op deze gebundelde wijze zal men sterker staan tegenover overheden op alle niveaus.

2) De commissies

Dat waren het afgelopen jaar de archiefcommissie; de promotiecommissie; de kascommissie en tot 1 juni de biotoopcommissie.

De archiefcommissie kwam één keer bij elkaar en er werd gesproken over uitbreiding van de fotomappen en verdere aankleding ervan. Tevens werd er gesproken over reprodukties van foto's.

De promotiecommissie als zodanig heeft geen functie gehad in 1993. Wel werd er door het bestuur gewerkt aan een geheel nieuwe stand. De secretaris heeft een ontwerp gemaakt en samen met de voorzitter werd gezocht naar de benodigde materialen. Wellicht zal het een en ander in 1994 voor expositie klaar zijn.

De kascommissie bestond begin 1993 uit Johan Reijnders en Robbert Verkerk. Zij controleerden de kas over 1992. Tijdens de jaarvergadering in april werd Johan opgevolgd door Ben Verheijen. Ben & Robbert zullen de kas over 1993 controleren.

Tenslotte rest ons de biotoopcommissie. Het bewaken van molenbiotopen in commissievorm bleek niet zo succesvol als gehoopt. Ben Verheijen, aangesteld als biotoopwachter Land van Cuijk bij vereniging De Hollandsche Molen nam reeds alle taken op zich, zodat de overige commissieleden eigenlijk overbodig werden. Daarom is per 1 juni 1993 de commissie ontbonden.

Weliswaar is het geen commissie maar toch moet ook even de redactie vernoemd worden, die zich in 1993 ingezet hebben voor het

verschijnen van drie uitgaven van "De Molenvriend". Helaas werden er het geen vier zoals eerder beloofd was.

3) De molenaars

Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in het molenaarsbestand. Dat betekent dat er verder gewerfd moet worden naar nieuwe molenaars, want per 11 september vorig jaar is de "Heimolen" in St.-Hubert weer in gebruik genomen. Dat houdt in dat tot het verschijnen van een enthousiaste molenaar de molenaars van molens elders in het Land van Cuijk per toerbeurt moeten gaan draaien met de molen.

De molenaars zijn twee keer bij elkaar gekomen in een Hapse kroeg en hebben daar gepraat over diverse molenzaken, zoals de te organiseren Molendag Land van Cuijk en het overleg met betrekking tot het platform van Brabantse moleninstanties.

Verder hebben ze elkaar gezien tijdens een excursie op de werkplaats van molenmaker Beijk in het najaar. Onder het genot van een kopje koffie kon men daar het hart van zijn bedrijf bewonderen, alsmede een in aanbouw zijnde standerdmolen. Aansluitend werd de molen te Afferden (eigendom van Beijk) bezocht.

4) De leden en de donateurs

In totaal hebben zich in 1993 drie leden en één donateur aangemeld. Helaas hebben twee leden hun lidmaatschap beëindigd. Hiermee kwamen de getallen eind 1993 op 52 leden en 13 donateurs uit.

5) Molenactiviteiten Land van Cuijk

Als eerste werd er in Beers een stichting opgericht (stichting Molen De Hoop te Beers) die zich ten doel stelt de molen aldaar wellicht weer in oude luister te herstellen. Hiertoe gaat zij eerst alle (financiële) mogelijkheden onderzoeken.

Ook in Oploo werd een stichting opgericht (stichting Oplose molens). Hier betreft het echter een beheersstichting die beide molens van de gemeente voor een symbolisch bedrag huurt.

In mei vond volgens traditie Nationale Molendag plaats. Het weer was buitengewoon goed: veel wind en zon. Het bezoek bleef dus niet onopgemerkt. De stand van de vereniging stond opgesteld in de "Mariamolen" te Haps. Deze molen kon helaas niet draaien i.v.m. een defect lager, maar was wel opengesteld voor bezoek.

Vermeldenswaardig is voorts de excursie naar enkele molens in het Groninger land tijdens het eerste weekend van juli. Vijf man togen daar naar toe en hadden een geslaagd weekend met veel molens, een lekkere barbecue en een romantische overnachting in een molen.

Verder werd het 125-jarig bestaan van de molen te Beugen gevierd op een stralende zomerdag eind juni. Veel mensen waren op de been om de trotse molenaars daarmee te feliciteren. Zelfs de notabelen ontbraken niet. De stand van ons was ook aanwezig, alsmede een doorlopende diaklankserie over molens.

Eind 1993 werd op officiële wijze de molen van Oeffelt geopend. Na twintig jaar vechten en aanpakken door vele vrijwilligers (met in het midden Theo van Bergen) kon commissaris van de koningin in Noord-Brabant, de heer Houben, de vang lichten van deze molen. Gezien het korte bezoek en het ongunstige tijdstip, zal de opening voor genodigden herhaald worden in 1994.

Tenslotte stonden eind december de fotoplaten van de molens in het Land van Cuijk opgesteld in het gemeentehuis van Oeffelt. Gezien het einde van de gemeente Oeffelt i.v.m. de herindeling van gemeenten in het Land van Cuijk werden daar nog de nodige festiviteiten georganiseerd. Op oudejaarsdag vond een braderie plaats in het gemeenschapshuis aldaar. De stand van de vereniging was present en werd opgeluisterd door een diaklankserie over molens. Verder waren er veel oliebollen en vuurwerk.

6) Molens in de regio

Voor een volledig overzicht van de activiteiten in en om de molens in het Land van Cuijk gedurende het afgelopen jaar, verwijzen wij u naar de rubriek "Molens in de regio" in de uitgaven nummers 20 t/m 22 van ons tijdschrift "De Molenvriend".

Don Werts,

secretaris van de vereniging
Molenvrienden Land van Cuijk

Water kent geen grenzen

De oudste schriftelijke berichten over het gebruik van waterraderen dateren uit het begin van onze jaartelling. De Romeinse bouwkundige Vitruvius beschreef als een van de eersten de werking van het onderslagrad. Dit is een waterrad dat aan de onderkant door het water in beweging wordt gebracht en via een dikke as andere werktuigen in het molenhuis aan het draaien krijgt. Het middenslagrad en bovenslagrad werden pas in een later stadium toegepast. Hoewel waterkorenmolens een hogere meelproduktie hadden dan rosmolens, die door paarden werden aangedreven, of door slaven bediende maalinrichtingen, duurde het nog even voordat het gebruik van watermolens een hoge vlucht nam. Naarmate de invloed van het Romeinse Rijk zich langzaam uitbreidde over Europa, verschenen er in tal van landen langs de oevers van rivieren en beken (Romeinse) watermolens. Behalve voor het malen van graan, konden watermolens ook gebruik worden als papiermolen, volmolen, oliemolen of pelmolen.

Uit oude akten is bekend dat er in ieder geval voor het jaar 1000 reeds meerdere watermolens draaiden in Nederland. Dat wil dus zeggen dat de watermolen een paar eeuwen ouder is dan

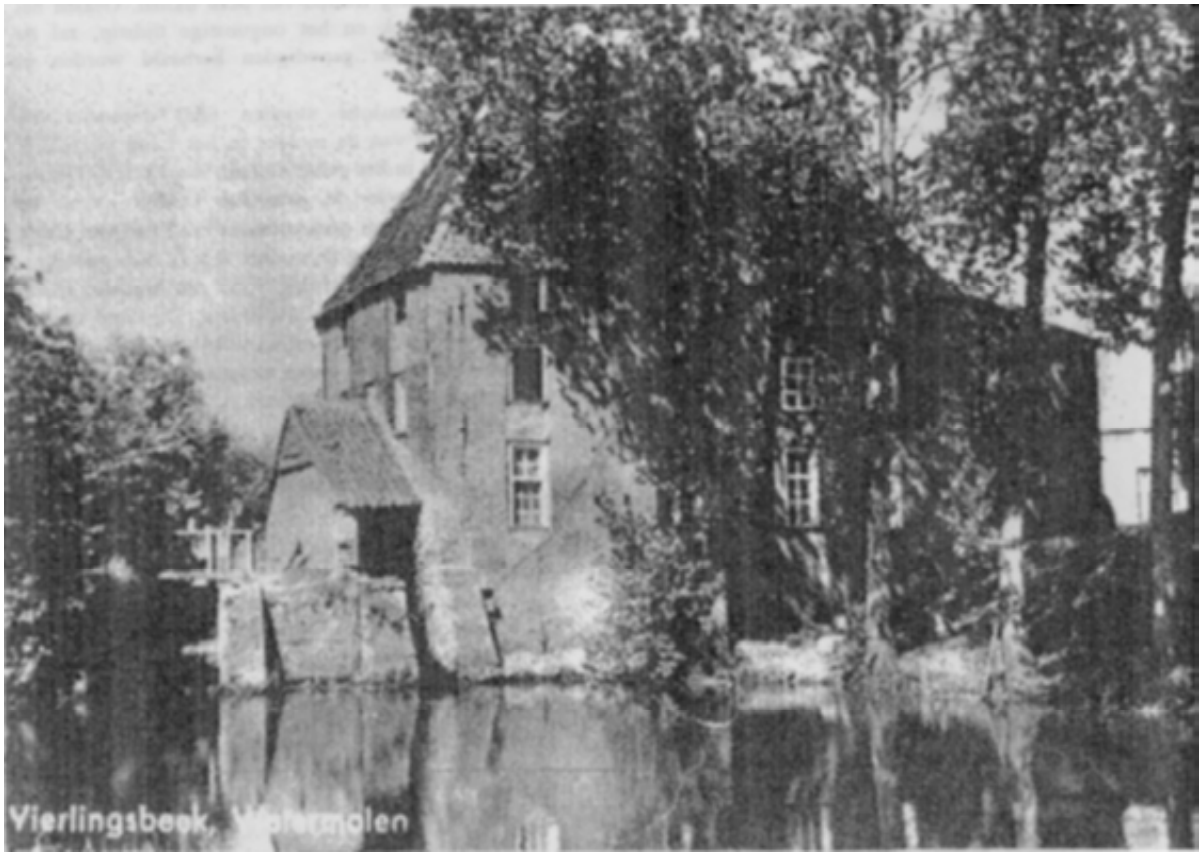

Een oude foto van de helaas aan het einde van de Tweede Wereldoorlog opgeblazen watermolen van Vierlingsbeek.

de windmolen, die pas in de 13e eeuw voor het eerst in oude documenten wordt vermeld.
Bij elke watermolen wordt het water opgestuwd om voldoende verval te krijgen. Het molen- en stuwrecht is een onvervreemdbaar recht van de molenaar of mulder. Het kan niet ongeldig worden verklaard of worden onteigend; het is slechts af te kopen. De bezitter van het stuwrecht mocht stuwen in de beek bouwen om zodoende verzekerd te zijn van voldoende watertoevoer om de molen aan te drijven. Omdat er aanvankelijk geen regels waren die de maximum stuwhoogte vaststelden, kwam het land bovenstrooms van de molen nogal eens blank te staan. De overlast van deze overstromingen was veelvuldig aanleiding voor twisten tussen boeren en molenaars.
In de middeleeuwen werd een molen, door de heer van een heerlijkheid gebouwd, aangeduid als banaalmolen, ook wel ban- of dwangmolen. De landsheer kon de inwoners van zijn heerlijkheid verplichten op zijn molen hun granen te laten malen. Werd dit gebod genegeerd, dan stond de horige een flinke boete te wachten. De heerlijke rechten, waaronder het molen- en stuwrecht, hebben de bouw van watermolens door particulieren tot in de Franse tijd tegengehouden. De meeste water- en windmolens werden gebouwd na 1800, toen na afschaffing van de heerlijke rechten het ook voor particulieren mogelijk werd maalinstallaties op te richten. Voordien was dit recht voorbehouden aan houders van het molenrecht en aan kloosters en abdijen. In de tweede helft van de vorige eeuw kochten financieel draagkrachtige industriëlen verschillende oude watermolens op. Zij kwamen in het bezit van de oude stuwrechten en verkregen daardoor goedkope energie voor hun nieuw op te richten bedrijven.
Tegenwoordig zijn de waterschappen, en voorheen de provincies, als het ware de "natuurlijke vijanden" van de molenaar. De riviertjes zijn geen eigendom van de staat, maar van oevereigenaren. Oude molen- en stuwrechten, veelal nog daterend uit de middeleeuwen en behorend tot de zogenaamde gebruiks- en genotsrechten, de regalia minora, geven molenaars het recht op gebruik van de stroom. Alleen bepaalde heerlijke rechten, zoals het molen- en stuwrecht, bleven als zakelijk recht na de Franse tijd voortbestaan.
De bevoegdheid tot het vaststellen van algemene stuwpeilen bij molens werd in 1791 aan Gedeputeerde Staten overgedragen. Tegenwoordig wordt de naleving van dit algemeen recht gecontroleerd door waterschappen belast met kwantitatief waterbeheer. De overheid heeft dus van oudsher het recht om het algemeen waterpeil vast te stellen, maar voor een regelmatige bedrijfsvoering is het nodig dat de molenaars zelf de waterdoorlaat kunnen regelen.
Dit gebeurt door middel van een stuwinrichting met een maalsluis, die de toevoer naar het waterrad regelt, en een lossluis, voor de afvoer van het water wanneer niet wordt gemalen of gestuwd.

De watermolen wordt indirect in haar voortbestaan bedreigd door de verandering in het ecologisch evenwicht. Door de bodemerosie komt het regenwater niet meer in het grondwater terecht, maar stroomt rechtstreeks de rivieren in. De molenaars krijgen daardoor bij hevige regenval te maken met een piek in de waterstroom en een enorme hoeveelheid slib in de beekjes. Te weinig water is ook een probleem, ontstaan door een daling van de grondwaterstand, het kanaliseren en uitdiepen van beekjes in het kader van de ruilverkaveling waardoor het water (te) snel wegloopt. En, zoals men in Limburg merkt, door de bruinkoolwinning van onze oosterburen waardoor hele riviertjes uitdrogen.

Jan van Riet

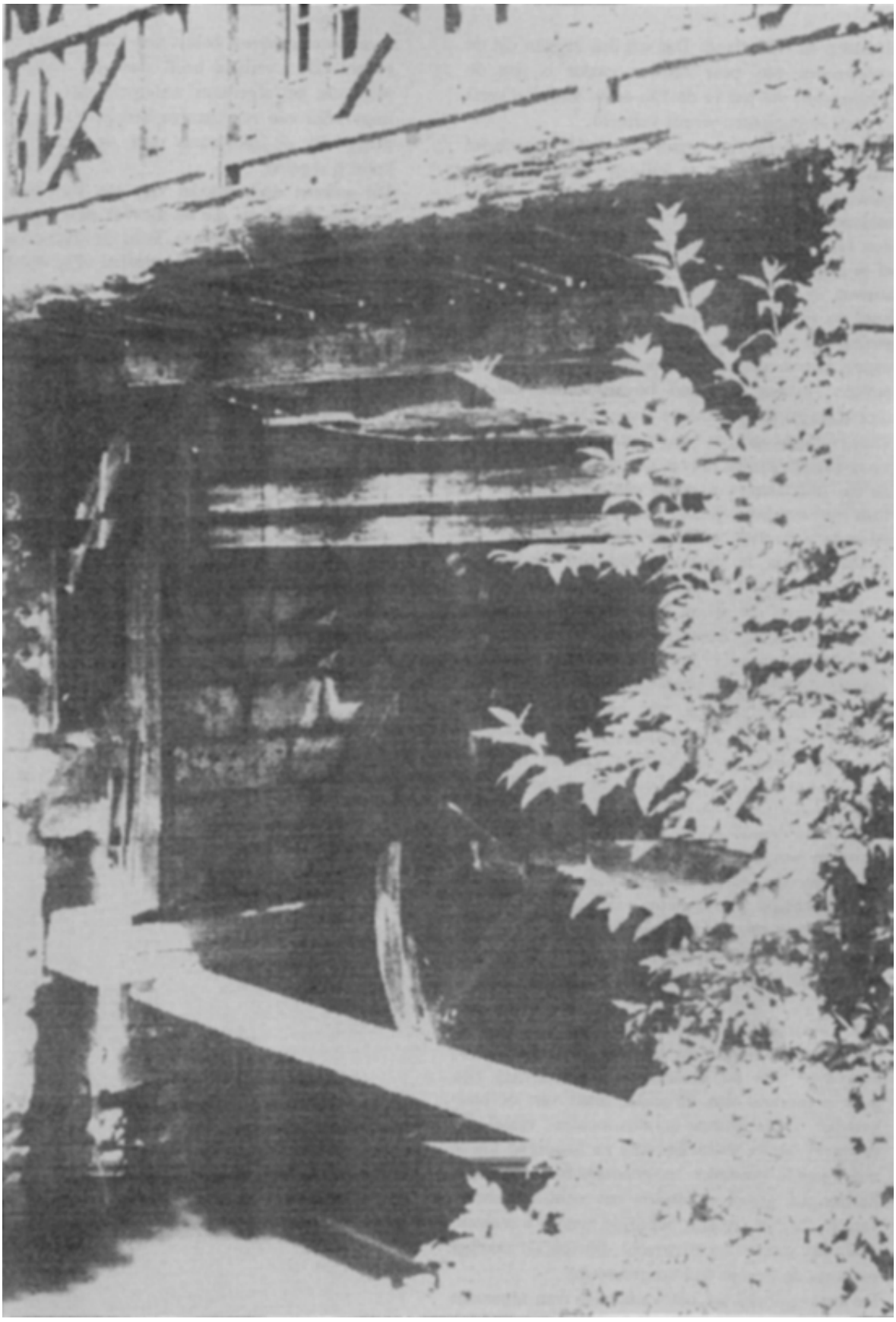

Foto 1. Het waterrad met het frame van de molen van Andé

"Moulin Pendant"

De "Moulin Pendant" is een molentype wat alleen in Frankrijk voorkomt. Het woord "pendant" betekent hangen of neerhangen en geeft meteen een goede omschrijving van dit molentype: Een neerhangende molen.

De watermolens zoals wij goed kennen, bijvoorbeeld die te Oploo, dammen een beekje af en regelen hiermee de waterhoogte. Het waterrad zit op een vaste hoogte en door de dam passeert het water altijd op de juiste hoogte het rad.
Bij grotere rivieren is deze methode ook mogelijk doch niet wenselijk, daar een dam meteen de scheepvaart blokkeert. In Nederland, evenals in andere landen, gebruikte men voor de grote rivieren schipmolens. Dit zijn een soort radarboten, die door een anker op dezelfde plaats blijven liggen. Het water van de rivier stroomt tegen een groot waterrad, wat op zijn beurt een koppel stenen aandrijft. Meestal verbond een loopbrug de molen met de vaste wal.

In Roemenië en het voormalige Joegoslavië zijn nog enkele van deze molens (Althans in voorm. Joegoslavië waren ze er met zekerheid voor de burgeroorlog). Ook Duitsland, in het Internationale Wind- und Wassermühlenmuseum in Gifhorn, en Frankrijk, weer geplaats op de rivier de Lot bij Cahors, hebben schipmolens.

Een groot voordeel van deze schipmolens was, dat ze zich automatisch aanpassen aan het waterpeil van de rivier. En in het Land van Cuijk hebben we eind vorig jaar nog kunnen zien hoe het waterpeil kan stijgen. Toch zijn er ook molens op rivieren met een "vast" gebouw. In Frankrijk kwamen deze molens voor op de rivieren de Seine, de Marne, de Maas, de Loire en de Cher. Dit molentype wordt "Moulin Pendant" genoemd.
Vlak voor mijn eerste grote molenreis samen met Robert Hoffman naar Frankrijk, kocht ik het boek "La France des Moulins" van Gérard Simonnet. Hierin trok onmiddelijk de "Moulin Pendant" van Andé, in de buurt van Rouan in Normandië, mijn aandacht.

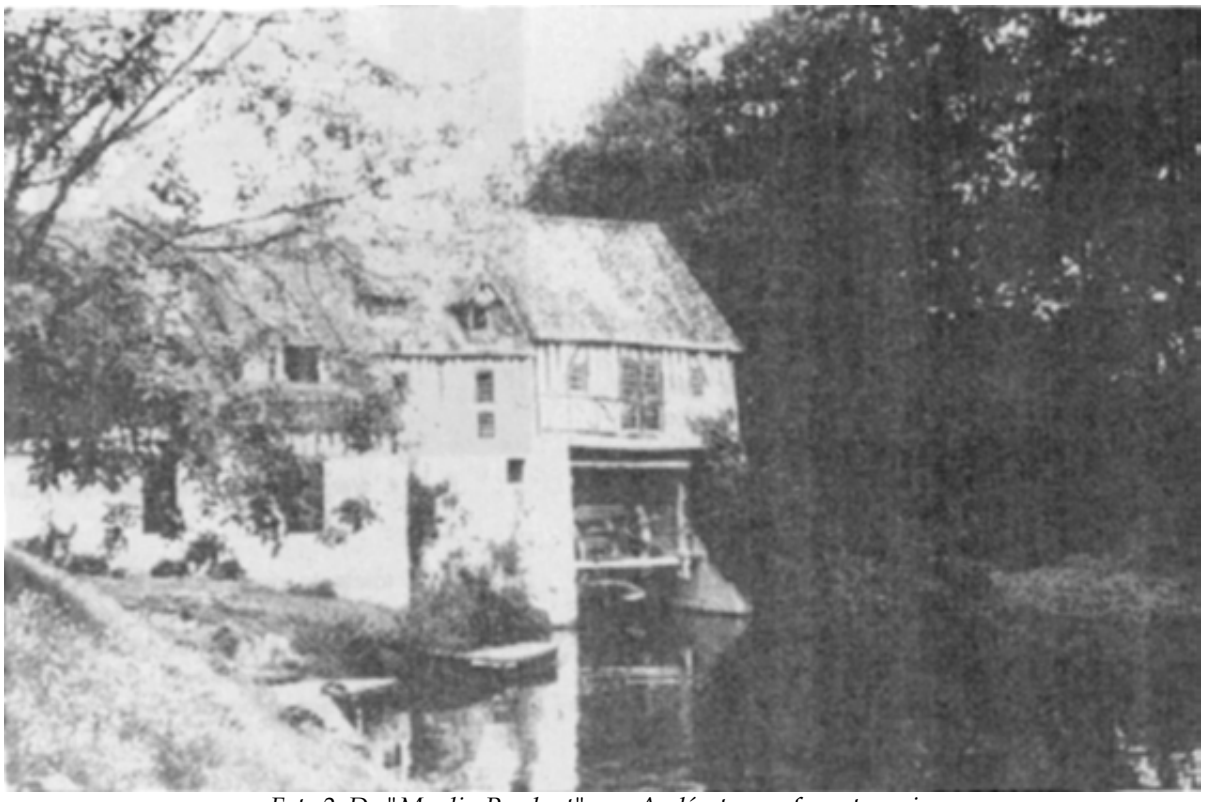

Foto 2. De "Moulin Pendant" van Andé, stroomafwaarts gezien

Foto 3. De molen van Andé, stroomopwaarts gezien ?

Een kleine omweg op weg naar Bretagne werd gemaakt om deze molen te bezoeken. In het Loire-gebied, in de buurt van Tours, werd een tweede "Moulin Pendant" aangetroffen bij het plaatsje Ballan-Miré.

Tijdens de tweede grote molenreis door Frankrijk bezochten we nog enkele van deze molens te Vernon, Les Andelys en Muids. Ook de molen van Andé werd nu weer opgezocht en met meer succes dan de eerste keer. De eigenaar gaf ons enkele minuten toestemming om het interieur te fotograferen. Aan de hand van onze bevindingen in Andé zal ik nu eerst proberen het principe van een "Moulin Pendant" uit te leggen.

Omdat het waterpeil wisselt, moet het waterrad in hoogte verstelbaar zijn. De molen bestaat uit twee peilers (zie foto 2) met daaroverheen het molengebouw. Tussen de twee peilers hangt het waterrad in een frame, waarbij de vier hoekstijlen van het frame door de vloer van de molen steken. Aan de zijkant van het waterrad zit een verticaal tandwiel wat een varkenswiel (zie foto 1) op de koningsspil aandrijft. De lagers van deze spil en de wateras zitten natuurlijk ook op het frame. De vier hoekstijlen komen door de vloer in de molen uit. In deze stijlen zitten gaten, waarmee zij geborgd kunnen worden met pennen. Om deze stijlen zit ook een balk, die omhoog geduwd kan worden door twee grote houten schroeven. (zie foto 3) Ook in deze balk kan de hoekstijl geborgd worden. De vier hoekstijlen leveren in het totaal dus 8 van deze schroeven op. Om het rad van de molen te laten stijgen worden de stijlen met pennen bevestigd aan de balken met schroefdraad. Door de acht schroeven aan te draaien gaan de stijlen omhoog. De maximale slag van zo'n schroef is ongeveer 50 cm. Daarna worden de stijlen geborgd door een pen die op de vloer rust. De balk door de schroeven kan nu weer omlaag geschroeft worden voor de volgende 50 cm.

Foto 4. Het hefmechanisme voor het rad

Het totale te overbruggen hoogteverschil wordt zo 3 à 4 meter. Om deze stijlen bij de hoogste stand kwijt te kunnen in de molen zijn er uitbouwtjes in het dak (zie foto 1). Helaas zijn in Andé de uitbouwtjes stroomafwaarts verdwenen. (zie foto 5)

Vroeger was er waarschijnlijk stroomopwaarts nog een derde uitbouw in het midden voor de stijl van de schijf om het water te stoppen. Dit kon natuurlijk gebeuren door het rad op te takelen, maar dat is niet erg handig.

De stenen, een "Moulin Pendant" had maar 1 steenkoppel, liggen op een verhoging in de molen. Zij zijn niet bevestigd aan het frame en bewegen dus niet in hoogte. Het spoorwiel moest derhalve los en vast gemaakt kunnen worden, om het bij verschillende radhoogten toch op dezelfde hoogte te houden. Het spoorwiel zit daarvoor om een ongeveer 1 meter lange holle as, (zie foto 4) die tevens onder het spoorwiel een lager heeft in de vloer. Deze holle as kan met wiggen bevestigd worden aan de koningsspil, die er doorheen loopt. Bij het omhoog of omlaag brengen van het rad worden de wiggen losgemaakt en blijft het wiel met lager op zijn normale hoogte liggen. Het lager zorgt er tevens voor dat het wiel niet verplaatst in horizontale richting. Na het stijgen of dalen van het rad worden de wiggen weer aangebracht.

De stenen liggen boven het spoorwiel (Onderaandrijving) en meten ongeveer 2 meter in diameter. De overbrengingsverhouding is 1 : 22.4. De molens waren altijd uitgerust met 1 koppel stenen per rad en dus gemakkelijk door 1 molenaar te bedienen. Het bedienen van het rad kan echter niet door 1 man gedaan worden, 4 personen is hiervoor wel het minimum. David Jones dacht dat de fimilie hierbij een rol speelde. Dit verklaart misschien ook het aangebouwde molenhuis in Andé, Muids en Les Andelys.

De molen van Andé komt reeds in de 15de eeuw in geschriften voor. In deze eeuw komt hij in bezit van de autofabrikant M.Louis Renault. Vanaf 1940 is hij in bezit van de familie Lipinska. Het is nu een ontmoetingscentrum voor musici. Hiervoor is er aan de oostelijke zijde doorgebouwd, echter in dezelfde stijl als de molen.

Na deze beschrijving van de molen van Andé, volgt nu een opsomming van de nog resterende molens van dit type in Frankrijk. Hierbij is als richtlijn gesteld dat minstens het molengebouw er nog moet staan.

Langs de rivier de Cher staan, vanaf de monding in de Loire :

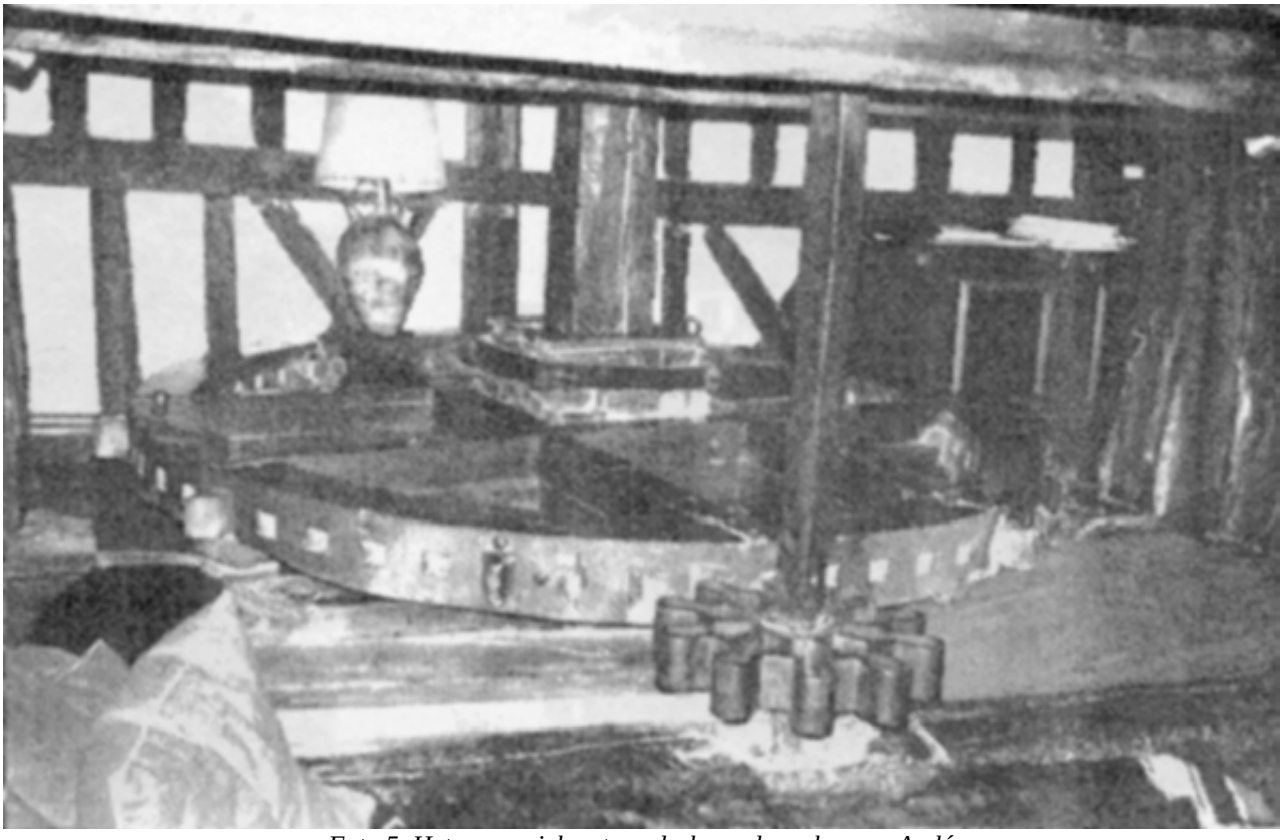

Foto 5. Het spoorwiel met rondsel van de molen van Andé

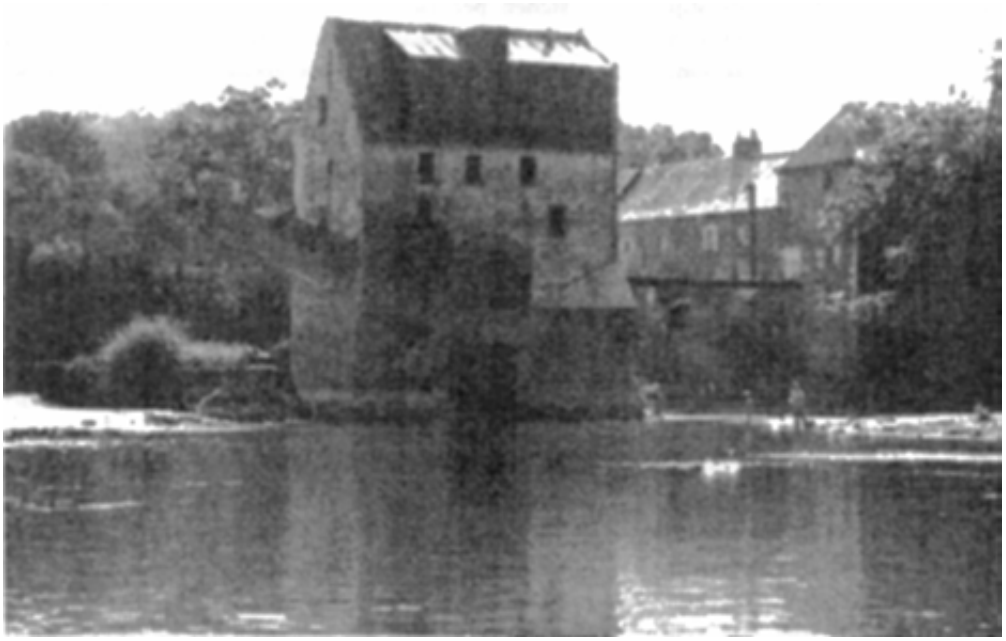

Foto 6. De molen "Le Grand Moulin" te Ballan-Miré vanuit het westen

1. De molen "Le Grand Moulin" te Ballan-Miré. (zie foto 6 en 7). Deze molen staat midden in de rivier de Cher eten noorden van Ballan-Miré en zo'n 10 kilometer ten westen van het centrum van de stad Tours. De molen in met behulp van een smalle brug met 1 vervallen pijler verbonden met een maalderij uit het begin van deze eeuw. De twee pijlers waar de molen op rust en het rad tussen hangt zijn beide ongeveer even breed als het rad. Het geheel maakt een zeer robuuste indruk. Het rad in enigszins beschadigd, maar verkeerd in betere staat dan dat van Andé. De molen is helaas geen "Moulin Pendant" meer, daar het rad nu rust op twee lagerpunten in de pijlers. Volgens David Jones en Jean Guilbaud is het maalwerk nog aanwezig. Ook de schijf voor het rad is nog aanwezig. (zie foto 7)

Foto 7. De molen van Ballan-Miré, stroomopwaarts gezien

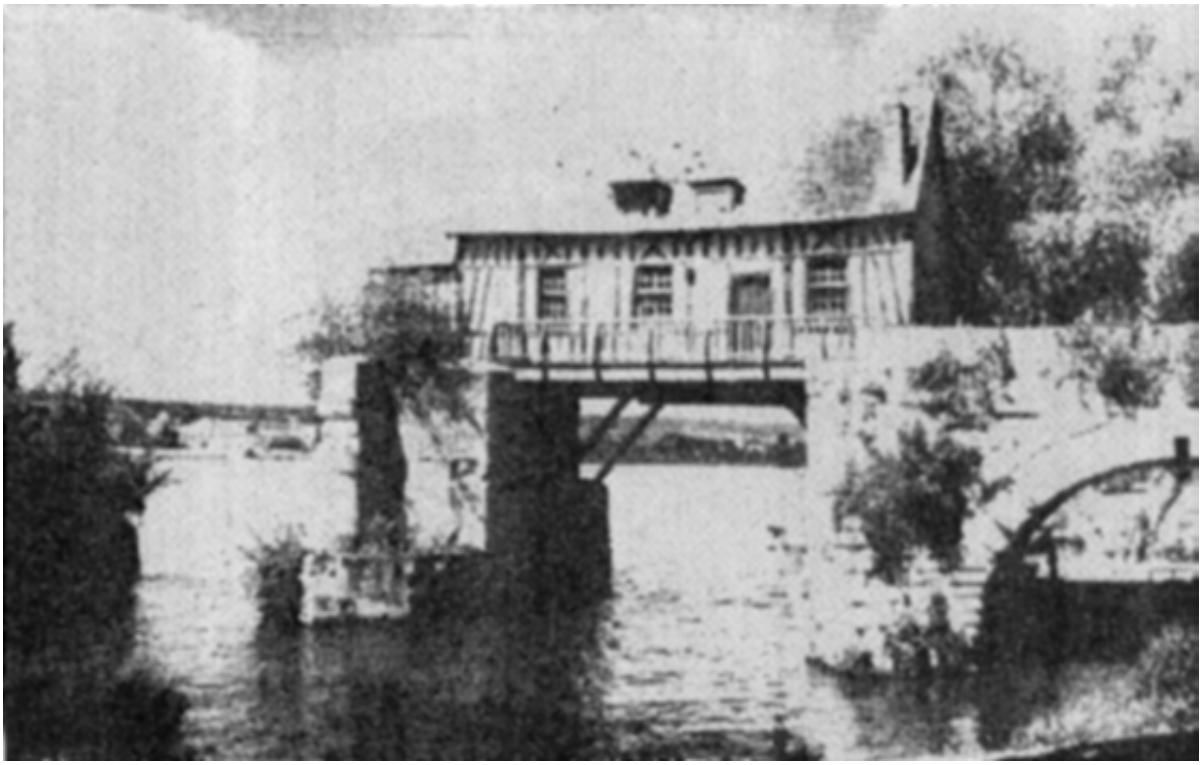

Foto 8. Het molenrestant van Vernon aan de rechteroever van de Seine

2. De molen "Le Moulin de Nitray" te Saint-Martin-le-Beau. Deze molen staat ook boven de Cher ten zuiden van Saint-Martin-le-Beau ongeveer tussen Tours en Chenonceau. Deze molen heb ik nog niet bezocht. Hij lijkt enigszins op de molen van Ballan-Miré en heeft geen rad meer.

Langs de rivier de Marne staan naar de monding in de Seine toe:

3. De molen "Moulin des Corbeaux" te Saint-Maurice. Deze molen staat even ten oosten van Parijs en is omgevormd tot een woonhuis. De twee bogen van de molen met daarin de resten van raderen zijn volgens David Jones nog te herkennen.

4. De molen "Moulin de la Chausseé" te Saint-Maurice. Deze molen staat iets stroomafwaarts van de vorige, nog net voor de ringweg van Parijs en de samenkomst met de Seine. In de vorige eeuw is de molen omgebouwd tot een "normale" watermolen. De pijlers zijn van natuursteen en ouder dan het drie verdiepingen hoge bakstenen gebouw daarboven. Hij is in bezit van een Franse molenvereniging.

Langs de rivier de Seine vanaf Parijs richting Rouan:

5. De molen van Vernon. (zie foto 8) Aan de oostoever van de Seine tegen over het centrum van Vernon, halverwege tussen Parijs en Rouan, staat het gebouw van een "Moulin Pendant". Deze molen stond op een brug. De eerste boog van deze brug vormt een toegang naar het molengebouw, de tweede overkapping is de molen zelf. Tot een eilandje in de rivier staan nog 4 losse pijlers zonder verbindende brugelementen. Het molengebouw is zoals de meeste in Normandië, opgebouwd in vakwerk, met aan de zuidzijde (stroomopwaarts) twee dakkapelletjes. Deze zijn aan de noordzijde waarschijnlijk al verdwenen. Langs de zijdelijke zijde van de molen loopt een smalle brug, waaraan tevens de toegangsdeur van de molen ligt. Een kleine uitbouw aan de westzijde diende misschien als kort verblijf voor de molenaar. De molen behoort toe aan een jachthaven.

6. De molen van Les Andelys. (zie foto 9) In de beschrijving van David Jones van de voor hem bekende molen van het type "Moulin Pendant" in de transactions van het vijfde T.I.M.S-symposium in Frankrijk van 1982

Foto 9. Het molenrestant van Les Andelys op de linkeroever van de Seine, gezien vanuit de kasteelruïne boven de rivier

noemt hij een verdwenen dubbele molen in Les Andelys. Gezien zijn beschrijving van een stenen molen in de hoofdstroom van de rivier. De door ons gevonden molen ligt aan de westoever van de Seine, tegenover het centrum van Les Andelys. Een soort dam verbindt het uiteinde van de molen met een klein eilandje in de rivier. Vanaf de beide oevers is de molen niet te zien. Vanaf de oostelijke oever door het eiland, vanaf de westelijke weg langs de rivier door een haag rond een tuin en vanaf de brug door een bocht van de rivier. De molen is dan ook alleen te zien vanaf de ruïne van het C-hâteau-Gaillard, wat in 1196 in opdracht van Richard Leeuwenhart hoog boven Les Andelys en de Seine gebouwd werd. De foto is dan ook met een telelens vanuit het kasteel genomen.

Het gebouw zelf is weer opgebouwd uit een stenen pijler in de rivier, een stenen fundering en oever, met daaroverheen een vakwerk gebouw. Van een dakkapel is niets te ontdekken. De molen is omgebouwd tot woonhuis en heeft geen rad meer.

7. De molen van Muids. (zie foto's 10 en 11) Tussen Les Andelys en Muids in, ligt tussen de Seine oever en een ongeveer 3 kilometer lang eiland de molen van Muids. Naast de molen, maar lager dan het niveau van de vloer van de molen loopt een drie meter brede brug naar het eiland.

   Het gebouw is weer opgebouwd uit vakwerk en heeft twee kleine dakkapelletjes aan de westzijde(stroomafwaarts). De oostzijde is 1 verdieping hoger en heeft dus geen uitbouw nodig voor de ophanging van het rad. Het frame is nog gedeeltelijk aanwezig, doch het rad ontbreekt. De liggers waarop het molenhuis rust zijn hier ondersteunt door korbelen vanuit de pijlers. Ook de molen van Andé had dit, gezien de gaten in de pijlers, maar deze zijn nu verdwenen en door de gewijzigde constructie ok niet mogelijk. De molen van Muids is ingericht als woonhuis.

8. De molen van Andé. (zie foto's 1 t/m 5) Deze molen is voorafgaande aan deze opsomming reeds uitvoerig beschreven.
   Langs de rivier de Maas:

Foto10. De molen van Muids, vanuit het westen gezien

rieur doet nu dienst als museum. Hij is waarschijnlijk in 1626 gebouwd in Neo-klassieke stijl.

9. De molen van Charleville-Mézières. Deze molen is uitgerust met twee raderen en enige jaren geleden gerestaureerd. Het inte-

Tekst en foto's: Robbert Verkerk

Foto 11. De molen van Muids gezien vanuit het oosten

Molens in de regio

"DE VOORUITGANG" TE OEFFELT

Zondag 1 mei werd op de Vooruitgang een verlaat openingsfeestje gehouden. Onder de genodigden bevonden zich collega's molenaars uit het Land van Cuyk, oud-bestuursleden en bestuursleden van het Gilde Vrijwillige Molenaars afd. Noord-Brabant, de heer Coppes, molenmaker en anderen, al dan niet vergezeld van hun echtgenotes. De molen was gepavoiseerd en in tegenstelling tot december 1993 was het zonnig weer met een lekker windje. Voor een drankje was gezorgd en met molenaars onder elkaar is het dan een gezellig samenzijn. Veel te snel kwam er een einde aan een gezellige en geslaagde middag.

DE "BERGZICHT" TE GASSEL

Enige tijd geleden is de baansteen vervangen door een blok van pokhout. Molenaar van Haren hoopt dat hierdoor de molen wat beter zal lopen. Of dit ook werkelijk het geval is zal de tijd moeten leren.

DE "MARIAMOLEN" TE HAPS

De molen draait zo nu en dan. Met Nationale Molendag werd er ook gedraaid. Hoe belangrijk een goede afzetting om de molen is, werd die dag weer eens benadrukt. Per abuis klom een jongen van tien jaar tegen de belt op en kreeg een mep van de op dat moment passerende molenwiek. De terugreis naar het maaiveld beneden verliep zo aanzienlijk sneller dan de heenreis. Ook een bezoek aan het regionale ziekenhuis hoorde erbij.
De belt was die week ervoor gemaaid, wat natuurlijk heeft bijgedragen aan het "uitnodigende" karakter tot beklimming van de belt.

STELLINGMOLEN TE KATWIJK

De molen heeft onlangs een nieuwe baansteen gekregen. Ook op deze molen begint men last te krijgen van de knaagkever. Klein schilderwerk wordt regelmatig door de molenaars uitgevoerd. Er zijn plannen om voor de molen een houtwal(bos) te planten. Met de Gem.Cuijk is hierover contact opgenomen en een eerste bespreking heeft reeds plaatsgevonden. Wij verwachten dat het laatste woord hierover nog niet gesproken zal zijn.

"DE HEIMOLEN" TE ST.HUBERT

De haak tussen de lange schoor en de korte spruit, die zoals reeds bekend is tijdens een kleine windhoos was losgeslagen, is inmiddels door de molenmaker gerepareerd.
Alle zolders van de molen zijn voorzien van een verlichting, noodverlichting, schakelaars en stop-contacten. Helaas is er nog geen stroomaansluiting. Wachten is op het slopen van het oude maalgebouwtje. De molen wordt nu bemalen door de molenaars Frits Harteman en Hans Heijs met Marko Sturm als leerling.

DE "KORENBLOEM" TE MILL

De situatie betreffende deze molen is nog altijd onveranderd. Hij draait nog steeds niet en dat zal zijn conditie zeker niet ten goede komen.

"DE STER" TE WANROIJ

Over deze molen zijn gelukkig geen alarmerende berichten gemeld. Hij draait en maalt regelmatig. Verder is te vermelden dat de molen door de gemeentelijke herindeling is ondergebracht in de Stichting Molens Oploo-Wanroy. Wij hopen dat hij daar goed terecht is gekomen en derhalve dezelfde aandacht krijgt die hij gewend was te ontvangen van de Gemeente Wanroy.

DE "JAN CAN CUIJK" TE CUIJK

De romp van de molen moet nodig gestraald en geschilderd worden. Doch gezien de hoge kosten die blijkbaar hiermede gepaard gaan heeft dit plan vertraging opgelopen. Door het wegnemen van de beplanting rond de molen is er geen afdoende afzetting rond de belt meer. Het is dringend nodig dat een dergelijke afzetting er komt. Vooral tijdens molendagen en dagen met veel bezoek blijkt dat spelende kinderen een groot risico lopen. De molen mag zich nog steeds op een regelmatig bezoek verheugen.

"DE KORENBLOEM" TE OPLOO

Zie het artikel van Jan van Riet "Het stellen van de lopersteen in "De Korenbloem" te Oploo" in dit nummer.

WATERMOLEN TE OPLOO

Er zijn op het ogenblik geen bijzonderheden over deze molen te melden.

"LUCTOR ET EMERGO" TE RIJKEVOORT

De toegangsdeur van de molen rot nog steeds verder weg. Op 24 mei viel het onderste scharnier uit de deurpost en hing de deur op half zeven. De molenaars hebben het scharnier nu in het midden van de deur opgehangen. De deur zit nu weer vast, maar mooi is anders.
Een van de kruikabels begon te rafelen en is vervangen door een oude kabel uit Beugen.
In een gesprek met de gemeente Boxmeer op dinsdag 21 juni is de zeer slechte biotoop van de Rijkevoortse molen ter sprake gebracht. De gemeente zei toe hierover kontakt op te nemen met de afdeling groeivoorziening.
Ook de toezegging voor elektriciteit werd door de gemeente gedaan. De slechte deur en de houtworm werden ter sprake gebracht. De houtworm en bonte knaagkever bestrijding staat voor 1995, 1996 en 1997 op het programma.

"DE HOOP" TE BEERS

Over de restauratie plannen van de molen is nog niet veel zinnig te zeggen. De plannen zij er nog steeds doch de uitvoering ervan zal aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid nog wel even op zich laten wachten.
Monumentenwacht Noord-Brabant is op bezoek geweest en heeft geconstateerd dat de situatie t.o.v. vorig jaar verder is verslechterd. We hopen maar dat er nu eindelijk een begin aan de geplande restauratie wordt gemaakt.

DE "MARTINUS" TE BEUGEN

Het is al een paar keer in dit blad genoemd. De restauratie. Weest U gerust, die laat nog steeds op zich wachten. Wat wel aan de orde is, is dat de molenaars de pijp aan Maarten hebben gegeven. Het is helaas niet meer vertrouwd verder met de molen te draaien. Een zoomlat die een 30 meter door het draaiende gevlucht werd weggeslingerd deed de deur letterlijk en figuurlijk op slot. Laten we hopen dat het niet voor lange duur is, al hebben we onze twijfels. In een uitgave van Peel en Maas dd.02.03.1989 vonden wij onderstaande tekst met afbeelding. Helaas blijkt dat ook voor de Martinus (en andere molens) dit gegeven nog steeds van toepassing is.

Stevig in het zadel van zijn paard Rossinante gezeten, streed de dolende ridder Don Quichotte, samen met zijn knecht Sancho Pancha, in het verre La Mancha in Spanje tegen windmolens.... waarvan bijgaand een moderne versie.

Men kan de vraag stellen of de pogingen, die bepaalde stichtingen en personen doen om bestaande windmolens maalvaardig te houden of weer bedrijfsvaardig te maken, ook niet vaak een strijd tegen windmolens is.....

(advertentie)

Waar het asfalt ophoudt

beginnen onze reizen

...daar trekken wij te voet verder door het ongerepte achterland en nemen de tijd om van het overweldigende landschap en de exotische natuur te genieten.
SNP Natuurreizen organiseert reisavonturen waar anderen slechts van dromen. Voor kleine reisgezelschappen van gelijkgestemden; eerst je reisgenoten, later vaak je vrienden. De reisleiding is een 'verhaal apart'. Het zijn allen biologen, geografen, geologen of andere deskundigen. Ze brengen u naar de mooiste plekjes en kunnen u veel vertellen over de streek waar u doorheen trekt.
SNP Natuurreizen heeft ruim 90 bestemnmingen "all over the world" voor u in haar programma: van de vulkanen van Sicilië tot de jungle van Costa Rica en van de Roemeense Karpaten tot de besneeuwde toppen van Siberische Altai.
Bent u ook op zoek naar die andere reiservaring? Vraag dan vrijblijvend een van onze kleurrijke reisbrochures aan:

- **Voettochten en kano-expedities - Europa**
- **Rugzaktrekkings - Europa**
- **Wandelreizen en expedities - buiten Europa**
- **Wandelreizen en expedities in de Himalaya**
- **Hotelwandelreizen - Europa**
- **Hotelwandelreizen - buiten Europa**
- **Individuele wandelreizen**

SNP
NATUURREIZEN

postbus 1270, 6501 BG Nijmegen
telefoon 080 - 60 52 22
lid SGR / officieel sponsor WWF